

RENAȘTEREA

ORGANUL OFICIAL AL EPARHIEI ORTODOXE ROMANE
A VADULUI, FELEACULUI, GEOAGIULUI ȘI CLUJULUI

Redacția și Administrația:
CLUJ.
Strada Iuliu Maniu Nr. 36

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ
Abonament: 150 Lei la an.

Redactor responsabil:
Dr. SEBASTIAN STANCA
Teleton 13-74

Congresul național bisericesc

În 2 și 3 Martie s'a ținut la Sibiu congresul național bisericesc al mitropoliei noastre sub prezidiul I. P. S. Mitropolitului Nicolae. Luni dimineața s'a slujit un Te-Deum în biserica catedrală cu invocarea Duhului Sfânt după care s'a deschis congresul în sala prefecturii. I. P. S. Sa în cuvinte elogioase parentează pe reposatul episcop Ioan al Aradului. Congresul își exprimă regretele prin sculare.

P. S. Sa episcopul Iosif al Caransebeșului felicita pe I. P. S. Mitropolitul pentru că D-zeu l-a ajutat să treacă cu bine peste boala ce l-a încercat. I. P. S. Sa mulțumeste.

Notarul congresului cetește apelul nominal la care răspund 46 deputați. Congresul e capabil a aduce concluze valide. Se prezintă actele referitoare la proiectul de unificare organizației bisericești. Se predă comisiei organizatoare.

Sedința a doua s'a ținut Marți. S'a pus întâi la ordinea zilei reconstituirea Consistorului Mitropolitan. După scrutinii se declară aleși următorii:

În senatul bisericesc: Dr. Andrei Mager.

În senatul școlar: Ordinari: Dr. Iosif Blaga, Dr. Gheorghe Ciuhandu, Vasile Goldis, Valeriu Braniste, Dr. Aurel Lazar, Dr. Silviu Dragomir. Suplenți: Dr. P. Barbu, Trandafir Scorobet, Dr. N. Comșa, Dr. I. Bunea, P. Drăghici, Nicolae Colan.

În senatul epitropesc: Ordinari: Matei Voileanu, Petru E. Papp, Ion Lăpedat, Dr. Iustin Marsieu, Dr. G. Dobrin, Octavian Goga. Suplenți: Dr. G. Proca, Dr. Vasile Stan, Dr. Lucian Borcea, Dr. M. Grosșan, Dr. Eugen Piso, Dr. Valer Moldovan.

Consistorul Mitropolitan prezintă adresa P. S. S. episcopului Nicolae dela Cluj prin care i-se aduce la cunoștință că din partea consisto-

rului din Cluj s'a apelat prin Ministerul de Culte la M. Sa Regele (conform art. 1 din Statutul organic) în contra hotărârii congresului în chestia încorporării orașului Alba-Iulia la arhidieceasă. La propunerea comisiei organizatoare se exprimă regrete că s'a înaintat acest protest și congresul are nădejdea că P. S. Sa va reveni asupra acestui act.

În ședința de după masă se pune la ordinea zilei proiectul de unificare.

Raportorul *Dr. Silviu Dragomir* referă asupra raportului Consistorului mitropolitan în chestiunea aceasta și face un interesant și amănunțit expozeu despre lucrările cari s'au săvârșit în timp de 4 ani în această chestiune, până s'a ajuns la proiectul de lege pentru organizarea bisericii ortodoxe române și la Statutul pentru organizarea acestei biserici.

Constată că proiectul de lege și proiectul de statut au la bază principiile statutului Șagunian. În fruntea bisericii stă Sfântul Sinod și congresul național bisericesc general. Baza este parohia cu organizația șaguniană, sinod și comitet parohial, apoi protopopiatul cu sinoadele și comitetele protopopesci, eparhia cu sinodul și consistorul. Toate corporațiile bisericești se vor compune din o parte clerici și două părți mireni cu modalitățile de alegere dela noi. Alegerile se vor face pe șase ani. Congresul național se va compune din câte 6 reprezentanți ai fiecărei eparhii (2 clerici și 4 mireni). Avem 18 eparhii deci 108 deputați designați de sinoadele eparhiale.

Biserica este autonomă. Statul va contribui cu ajutoare pentru fonduri și va salariza pe preoți prin forurile bisericești.

Se va face la centru un mare fond general bisericesc, care va fi administrat de o eforie specială, care are și atribuția de a controla administrarea averilor bisericești în eparhii. Eforia

va consta din un cleric și doi mireni, cu personalul necesar. Patronatele se șterg.

O inovație o formează judecătorii bisericești. Trei instanțe; 1 Scaunul protopopesc, 2 Consistorul spiritual eparhial și 3 Consistorul spiritual central. Scaunul numit acum judecătorie protopopească se va compune din 3 preoți ordinari și 3 suplenți, cu un presed. dintre dânsii. Consistorul spiritual eparhial se va compune din trei preoți cu calificare superioară teologică și juridică. Consistorul spiritual central se va compune din cinci preoți membri ordinari și cinci suplenți. Toți aleși pe șase ani.

Consistorul (consiliu) central bisericesc, ca organ al congresului va avea 15 membri, consistoarele eparhiale câte trei secții cu câte 6 membri iar comitetul (consiliul) parohial din 10 până în 30 membri după numărul sufletelor. Pentru chestiunile culturale se va face un comitet parohial special. Epitropiile parohiale vor avea 3—5 membri, iar cele protopopești 4 membri. Sinoadele protopopești se compun din 15—24 membri, iar cele eparhiale din 30—60 membri, după numărul sufletelor. În toate corporațiile se va observa proporția de un cleric la doi mireni.

Congresul a acceptat acest proiect. A ridicat obiecțiuni la chestiunile: 1. Să se mențină congresul mitropolitelor și 2 Consistorul metropolitan ca for judecătorească. Amândouă sunt eliminate în proiect. 3. Alegerea episcopilor să se facă la locul vacant de episcop din partea eparhiei văduvite. Proiectul prevede alegerea episcopilor de către congresul general. 4. Eliminează art. 141, și 142 care prevede în proiect ca toate hotărârile sinoadelor eparhiale și ale consistoarelor să fie supuse episcopului spre aprobare fiind o dispoziție anticonstituțională.

Congresul primește deci următorul concluz:

1. Congresul național-bisericesc ia act cu cea mai vie satisfacție de rezultatul fericit al lucrărilor de unificare, inițiate de mitropolia noastră prin hotărârea din 23 Aprilie 1919 a Sinodului episcopesc și prin concluzele Nr. 61 din 1920 și 85 din 1921 ale congresului național-bisericesc și terminate acum prin prezentarea proiectelor Corpurilor Legiuitoare.

2. În deosebi, Congresul examinând materialul acestor proiecte în conformitate cu hotărârile sale anterioare, constată:

a) că „Proiectul de lege pentru organizarea

bisericii ortodoxe române” realizează un postulat al bisericii justificat prin principiul de autonomie, care i-se garantează pe deplin. Noua lege fundamentală, prevăzută și prin Constituție.

b) că „Proiectul de statut de organizare a bisericii ortodoxe române” elaborat de organele bisericii înfăptuiește aproape în întregime principiile, cari constituie temelia vechei organizațiuni a mitropoliei noastre.

3. Adoptă Statutul pentru organizarea bisericii ortodoxe române, cuprinzând articolele 1—184 cu unele modificări.

De încheiere I. P. S. Mitropolitul dă expresie bucuriei că chestiunea aceasta a ajuns în pragul realizării.

Am convingerea că din organizația bisericii ardelenne, pe urma acestui proiect, spre slăbirea ei n'am jertfit nimic; am convingerea că am dat un mare și efectiv ajutor întregii biserici române, pentru că ea se poate organiza pe temeliile șaguniane și poate da roadele ei spirituale cu cea mai mare îmbelsugare. Putem fi mândri și satisfăcuți că prin legea codificată de arhierul Șaguna, am putut sta în ajutorul întregii biserici.

Cerem suprimarea articolelor 141 și 142 din statut, articole prin care s'a făcut atârniătoare de episcop executarea unor concluze ale adunărilor eparhiale. Am fericirea să fac împreună cu frații episcopi, declarația că renunțăm la acest drept. Noi nu ni l-am revendicat niciodată, fiindcă ne-am dat seama, că orice hotărâre trebuie să iasă din înțelegerea desăvârșită, a clerului și poporului deopotrivă.

În clipa aceasta când se cere votul d-voastră, dați-mi voie ca cu experiența alor 70 de ani, și mai bine dela introducerea Statului nostru Organic, să repet și de data aceasta cuvintele mitropolitului de vrednică amintire Andreiu, rostite cu ocazia deschiderii congresului național-bisericesc din anul 1868: „*Depun cu desăvârșită odihnă sufletească toată competența legislativă și administrativă a bisericii noastre naționale în mâinile congresului prezent și a celor viitoare congrese*” și tuturor corporațiilor bisericești, cu adâncă convingere că aceste corporațiuni vor găsi lumina și înțelepciunea de lipsă pentru a lucra la înaintarea bisericii.

Noi ierarhii dăm binecuvântarea noastră rugând pe bunul Dumnezeu ca roadele lucrărilor

și hotărârilor noastre să fie spre binele și fericirea Sfintei noastre biserici și a neamului.

Aceste declarații solenne au fost ascultate cu satisfacție de membrii congresului, cari ridicați în picioare, prin aplauze frenetice au dat consfințire desăvârșirii marelui act al unificării bisericești. Cu acestea congresul a fost închis.

Bacalaureatul

Discurs rostit în ședința Camerii Deputaților la 18 Februarie, în chestia legii relative la examenele de bacalaureat.

— de Dr. Ioan Lupaș —

D-l M. G. Orleanu, președinte: D-l Lupaș are cuvântul.

D-l Eduard Mirto: Domnule președinte, să amânăm discuțiunea, întrucât nu se poate prelungi ședința peste ora 7, fără consimțământul Adunării, și cum Adunarea nu este în număr, nu i-se poate cere consimțământul.

D-l M. G. Orleanu, președinte: Părintele Lupaș are puțin de vorbit.

D-l Ioan Lupaș: Domnule președinte, domnilor deputați! Deși sunt așa de bolnav, încât abia pot vorbi, împlinesc totuși o datorie față de școala națională, în serviciul căreia mă gădesc, ridicându-mi cuvântul împotriva acestor metode de legiferare. Și când ne-a prezentat d-l ministru al instrucțiunii proiectul de lege relativ la învățământul primar și normal, am avut impresia că nu a fost un proiect studiat în deajuns. Aceeasă impresie o avem și acum. Noi credem că nu e admisibil a se aduce în discuția Corpurilor legiuitoare în mod incidental câte un articol, câte un fragment, smuls din cutare lege organică, ci o cerință elementară a oricărei legiferări serioase, este să se studieze mai întâi temeinic întreg complexul chestiunilor, să se lămurască deplin principiile și posibilitățile de realizare, în baza cărora să se poată proceda la precizarea amănuntelor, menite a constitui un întreg armonic. Cu atât mai necesară era metoda aceasta acum, când e vorba de o fundamentare nouă a învățământului de toate categoriile din România-Mare. Este regretabil că ceice lucrează în timpul de față la alcătuirea noilor proiecte de legi școlare, nu și-au luat osteneala să citească *Raportul general anual asupra învățământului publicat de Spiru Haret la 1884* și să se orien-

teze în lucrarea lor potrivit cu următoarele adevăruri subliniate în acel raport: „Școlile unui stat formează ca un corp organizat, în care fiecare organ își are funcția sa deosebită, toate împreună conlucrând la buna stare a organismului întreg. Când unul din ele merge rău, aceasta se simte în mersul tuturor celorlalte, cu atât mai mult, cu cât sunt într'un raport mai apropiat. Deaceia pentru a organiza și conduce învățământul într'un stat, trebuie mai întâi a se defini cu precizie trebuințele, pe cari e vorba a le satisface, mijloacele de care se dispune pentru aceasta atât în bani, cât și în oameni. După aceea trebuie tras *un plan general*, care să arate locul ce ocupă în sistemul întreg fiecare categorie de școli și trebuințele pe cari e chemată să le satisfacă... Când ar fi vorba *de reforme*, nu se cuvine a se atinge cineva numai de unele părți din învățământ, a le modifica organizarea, fără a se ocupa de efectul ce aceste schimbări vor avea asupra părților celorlalte; cu atât mai puțin să creeze organe noi, fără a le defini locul în corpul întreg, legăturile cu celelalte organe, influența ce vor exercita asupra lor și ce vor suferi din partea lor”

„Alcătuirea acestui plan general este partea cea mai grea și mai delicată în confecțiunea legislațiunii școlare; ea cere, pe lângă altele, o cunoștință aprofundată de trebuințele actuale și viitoare ale țării, cum și de mijloacele de care dispune ea și cari sunt de natură foarte diversă și foarte greu de apreciat, când e vorba de școli. Ceeace rămâne de făcut în urmă, e mai ușor, căci atunci e numai vorba de a lămurii, a desvolta, a trage consecințele din cele ce sunt deja cuprinse în germene în planul general”.

Cu părere de rău trebuie să constatăm că actualilor conducători ai chestiunilor noastre școlare tocmai grija serioasă pentru un plan general le lipsește probabil, fiindcă aci e partea cea mai grea și mai delicată. Dacă ar fi procedat cu o metodă rațională, ar fi putut însă înlătura orice greutate din cale, fără a-și lua refugiul la procedurile ușoare ale legiferărilor incidentale și fragmentare.

Care credem noi că ar fi fost metoda cea ducătoare la scop? Ar fi fost, ca d-l ministru al instrucțiunii să țină seamă de părerea motivată a tuturor elementelor de valoare ale corpurilor didactice, cari ar fi putut să aducă o contribuție serioasă, să lumineze o parte măcar din

complexul vast al problemelor de organizare școlară. Principiar nu suntem contra examenului de bacalaureat, suntem însă hotărît contra modalităților de aplicare, prevăzute în acest proiect. Nu putem admite introducerea unui asemenea sistem centralizator acum, când des-centralizarea trebuie să fie norma călăuzitoare în administrația școlară. Chiar dacă d-voastră veți primi proiectul acesta de lege, în cursul timpului vă veți convinge că ați votat o lege rea, și veți veni, chiar înșivă, să-i faceți corecturi, sau va rămânea în sarcina viitorului guvern, oricare ar fi el, s'o înlătore, fiindcă este cu de-săvârșire păgubitoare și din punct de vedere administrativ școlar și din punct de vedere pedagogic.

Din punct de vedere administrativ școlar, pentru ce ține cu orice preț d-l ministru ca Statul să ia asupra sa atâtea sarcini câte nu poate purta? De ce n'ar lăsa lucrurile în stadiul în care s'au dezvoltat până acum? Să lăsăm absolvenții cari au studiat timp de 8 ani într'un liceu, să fie examinați de profesorii lor, cari știu ce întrebări pot să pună la diferitele categorii de elevi, iar să nu fie alarmați și ei și părinții și profesorii lor, ca la o adevărată mobilizare generală, care va produce foarte multe înrurcături și pentru administrația școlară, destul de puțin expeditivă. Când vor fi transportați absolvenții dela câte 10—15 sau chiar douăzeci de licee, în centrul inspectoratului, vor avea să lupte aci cu toate mizeriile. Vă rog să țineți seamă că mai ales elementul țărănesc, care populează aceste licee, va fi pus în fața unor dificultăți de ordin material foarte anevoie de învins. Bieții părinți nu vor avea atunci să le dea nici bani de drum, nici alimentele necesare. Pentru ce să fie expuși an de an absolvenții liceelor la astfel de șicane? Asupra noastră face impresia, că acestea nu sunt măsuri de ameliorare didactică, cum crede d. raportor, ci de continuă infestare și turburare a învățământului public. Iată d. e. în Transilvania, unde numărul liceelor de stat și confesionale, împreună cu al școalelor superioare de comerț se urcă la peste 100, cum vă închipuiți, că va putea să examineze comisia profesorilor de stat pe cei 6—700 absolvenți, cari se vor aglomera în cele 4 centre ale inspectoratelor regionale la Sibiu, la Cluj, la Oradea-Mare și la Timișoara?

D-l Ion Buzdugan: În Rusia au eșuat la examenele acestea o grămadă de sinucideri.

D-l Ioan Lupas: Mai este apoi o împrejurare: față de corpul didactic al liceelor noastre, se manifestă din partea autorităților școlare o lipsă de încredere, pe care sunt convins că acest corp didactic nu o merită. Mărturisesc că pentru mine, ca membru al corpului didactic, e foarte supărător să văd neconținut manifestându-se din partea autorităților noastre școlare atâtea lipsă de încredere și la adresa corpului didactic universitar. Pare că ar fi toți niște făcători de rele, în care nu poate să aibă statul nici o încredere. Cu acest tratament nu am fost obișnuiți. Deși am fost sub stăpânire străină, însă stăpânirea străină respecta calitatea noastră de cetățeni. Știa că sufletește nu suntem alături de ea, ci împotriva tuturor organelor acelei stăpâniri, dar totuș ne respecta. Sunt convins că sistemul de control exagerat, pe care statul vrea să-l introducă în școală, e profund păgubitor în primul rând pentru stat și pentru generațiunile, cărora li se dă dela început o asemenea educațiune demoralizatoare. Absolventul de liceu ajunge să înțeleagă că profesorii, dela cari și-a primit el instrucțiunea și educațiunea timp de 8 ani, dela o vreme încep a nu se mai bucura de încrederea autorităților școlare de stat. Profesorul va înțelege de asemenea, în ce situație dificilă e pus și față de stat și față de proprii săi elevi. Il va cuprinde, fără îndolală, descurajarea și apatia. Cum așteptați dela un asemenea profesor să-și mai facă datoria, de a forma caracterele și de a da o îndrumare sănătoasă din punct de vedere moral și chiar din punct de vedere al statului?

Dar se va zice, că anume experiențe făcute cu școalele confesionale minoritare au impus necesitatea măsurilor prevăzute în proiect. Întrucât ele isvorăsc din considerații pedagogice, rămâne de discutat de sigur, însă nu e bine a lipsi nici o categorie a corpului didactic de dreptul firesc de a-și examina elevii și de a se bucura de recolta muncii sale cinștite. Și în bucura de recolta muncii sale cinștite. Și în profesorii dela liceele confesionale minoritare, trebuie să avem încredere și să-i considerăm buni patrioți până nu se va dovedi contrariul; nu este just, să-și bănuim gratuit. Dar ce posibilitate de control oferă sistemul prevăzut în proiect când se întrunesc comisii alcătuite din profesori dela diferite licee, ca să asculte cum absolvenții flueră o lecție după două-trei întrebări, care pot fi cât de nepedagogic, puse? Să-mi dați voie să

spun din propriile mele experiențe de insector, că un asemenea control este mai mult o iluziune. Și statul ungar a făcut în timpul războiului, o încercare cu niște examene de capacitate după al șaselea an de învățământ și concentrând nu din un inspectorat întreg, nu din câteva județe, ci din câte 2—3 comune, care nu erau la distanță mai mare de cinci-șase kilometri una de alta. Atunci mi-s'a întâmplat să fiu de față la un examen în vara anului 1915, când era și reprezentantul statului ungar, venit să vadă anume, ce Ardeal? El pune întrebări unui băiat care terminase școala populară din Gura râului, județul Sibiu. După ce băiatul a răspuns foarte bine și la limba maghiară și la celelalte materii, îi pune următoarea întrebare: „Spune-mi băiete ce cânti tu pe stradă. Auzita-i tu la voi în sat vre-un cântec popular? Băiatul curajos, îi răspunde începând să cânte următorul cântec popular: Ungaria-i țara rea, fug toți voinicii din ea; România-i țară bună, toți voinicii în ea se adună și-i primește ca o mamă” Iată domnilor efectul controlului, cum se poate manifesta la un examen, chiar în fața comisariatului ministerial!

Să nu ne amăgim cu astfel de lucruri și să credem că, dacă vom regulamenta cât mai sever controlul și comisiile, vom produce cea mai bună ameliorare a învățământului, despre care vorbește aci domnul raportor.

Domnul raportor mai aduce ca argument, pe care probabil d-l-a crezut foarte convingător, faptul că d. ministru, când era într'o inspecțiune la Timișoara...

D-l C. Anghelescu, Ministru al Instrucțiunii: La Arad.

D-l Ștefan Ioan, raportor: Una la Arad și alta la Timișoara.

D-l Dr. Lupas: Întrebând pe un elev, cine a fost Mihai Viteazul, i-s'a răspuns că a fost un „episcop”, iar când a întreat, cine a fost Tudor Vladimirescu, i-s'a răspuns că a fost un „scriitor”.

Eu nu mă mir, pentru că se poate întâmpla ca cel mai bun elev în fața unui ministru să-și piardă prezența de spirit și să răspundă astfel de enormități.

D-l Ștefan Ioan, raportor: Prea e de tot!

D-l Dr. Lupas: mai ales că ținem seamă de împrejurarea că d-l ministru, după cum știți cu toții, vorbește câteodată cam răstit.

D-l C. Anghelescu, Ministrul Instrucțiunii: Seamăn cu d-ta.

D-l Dr. Lupas: Eu cred că astfel de cazuri se vor repeta înaintea comisiunilor alcătuite din profesori, pe cari absolvenții nu i-au mai văzut niciodată. De aceea sunt de părere că acest fragment de lege este cu totul nestudiat și nechibzuit. Buia să înceapă dela elevi, ci dela profesori. Dacă d-l ministru ar fi voit să aducă în adevăr o îmbunătățire învățământului secundar, nu tre-

D-l Ștefan Ioan, raportor: Și încă cu cei dela Universitate.

D-l Dr. Lupas: Noi domnilor, la Universitatea din Cluj, de când ni-s'au desființat comisiunile pentru examenele de capacitate ale profesorilor secundari — cerem neconținut ca să se restituie Universității noastre dreptul acesta.

Am avut ocaziunea să spun și aci în parlament că este un sistem centralist, cu desăvârșire păgubitor, acela care concentrează pe candidații de profesori secundari, absolvenți ai diferitelor noastre facultăți de științe și de litere, sau aci, la București, sau la Iași încât își pierd profesorii săptămâni și luni întregi, zdruncinând prin aceasta buna ordine a învățământului.

Afară de aceasta, membrii din comisiunea examinatore își pierd și ei foarte mult timp lipsind dela catedră. Am văzut colegi, chiar anul trecut, pentru a fi examinatori din materia ce forma specialitatea lor. În timpul acesta cursurile lor au rămas în suferință. Am primit o serie întreagă de plângeri din partea candidaților de profesori secundari. M'au rugat oamenii stăruiți să intervin la d-l ministru și să aduc chestiunea chiar în parlament, să fac tot ce se poate ca să se aducă cât mai repede o îmbunătățire acestui nenorocit sistem de comisiuni examinatorii centrale. Unul din ei îmi spunea: leafa nastră e așa de mică încât dacă mă duc la București, nu-mi ajunge leafa pe 2—3 luni pentru cât trebuie să cheltuiesc acolo până reușesc să întrunesc pe profesorii universitari, membri ai comisiunii de examinare.

D-l Luca: In ceea ce privește pe profesori, aceștia se iau la întrecere ca să între în comisiunea de examinare.

O voce: Aceia pe care îi cunoașteți d-v.

D-l Dr. Lupas: Cazul este foarte frequent. Dacă nu ar fi așa de frequent, nu am fi avut atâtea ocaziuni să auzim plângerile profesorilor din Transilvania — probabil că tot așa va fi și

în Bucovina și în Basarabia — și nu am fi avut motiv să intervenim la d-l ministru în această direcție cu memorii în diferite rânduri.

Dar să vă arăt domnilor, ce ne-a răspuns la unul dintre aceste memorii înaintate de facultatea de litere și științe dela Cluj:

„*Domnule Decan,*

Răspunzând adresei d-v. No. 227 din 1923, Ministerul are onoare a Vă face cunoscut cele ce urmează:

Descentralizarea examenelor de capacitate intră în vederile ministerului; ea a fost admisă în proiectul de lege pentru reforma învățământului secundar. Realizarea ei este însă legată de o sumă de dificultăți de ordin tehnic, a căror soluționare nu se poate face decât prin dispozițiuni detaliate, legale și regulamentare, singure în stare să creeze baza de drept a situației viitorului profesor și să asigure o recrutare, care să satisfacă și interesele școlii și condițiile de dreptate și echitate în care să se facă această recrutare”.

D-l Eduard Mirto: La ce an intră în vederile ministerului?

D-l I. Lupas: La 24 Decembrie 1923, No. 145.800.

D-l Teodor Iacobescu: Iar astăzi le-a dat la regiuni.

D-l Dr. C. Anghelescu, Ministrul Instrucțiunii: Acestea nu sunt examene de capacitate, sunt altele. D-v. membru al învățământului și nu cunoașteți ce este examenul de capacitate? Acelea se țin în două orașe, acestea în șase.

D-l I. Lupas: Va să zică: „descentralizarea” a fost admisă în principiu; dupăcum arată adresa ministerului, ea va servi drept bază pentru reforma învățământului secundar. Și cu toate acestea, dupăce ministerul asigurase că admite principiul descentralizării pentru examenele de capacitate ale profesorilor secundari, un principiu pe care trebuie să stea și la baza reformei învățământului secundar, iată-l acum cu un fragment din reforma amintită, cu examenele de bacalaureat, pentru a legifera tocmai în sens contrariu. Noi credem că aceste neconținute contraziceri și inconsecvențe ar trebui să aibă odată un sfârșit. Noi știm că domeniul școlar este un domeniu sufletesc delicat, în care trebuie mai multă liniște și o atmosferă mai senină. Dar cu astfel de comisii și paracomisii, cu inspectori și suprainspectori de multe ori

de prisos, nu se va putea creia niciodată acea atmosferă senină, care să dea posibilitatea profesorului să muncească cu plăcere, cu devotament și entuziasm. Și apoi, mai trebuie spus un lucru, pe care d-l ministru ar fi fost bine să-l facă de când a ajuns la cârma chestiunilor școlare în țara noastră. Trebuia să vină imediat cu o lege pentru îmbunătățirea situației materiale a corpului didactic. Până nu se va face această îmbunătățire, toate măsurile legislative și regulamentare, oricât de bine intenționate, vor rămânea lipsite de orice efect salutar. Învățământul nu va progresa; el nu poate să progreseze atunci, când corpul didactic este lipsit de hrana necesară pentru traiul de toate zilele, când nu-și poate cumpăra o carte, când este surmenat prin mulțimea de ore, care trebuie să le dea la diferite instituții, pulverizându-și forțele și măcinându-și nervii zi de zi. Pe lângă toate aceste considerațiuni țin să mai adaog și nepotrivirea, care este între diferitele dispozițiuni speciale ale acestui proiect de lege. Anume, pentru cei cari trec la un universitate proiectul cere bacalaureatul, iar pentru cei ce intră în funcțiuni nu-l cere. Stăm noi oare așa de bine cu administrația țării, încât să nu ne putem dispensa a năzui să avem în statul român funcționari la nivelul cel mai înalt posibil al intelectualității și al culturii din zilele noastre? Pentru ce să facem această deosebire mai ales, că le facem chiar elevilor un rău, dupăce muncesc opt ani să-i aducem în ultimul an, să le zicem: voi o puteți lăsa mai domol, dacă vreți să intrați în funcțiuni, puteți intra și fără bacalaureat. Credem că aceasta este o inconsecvență și o gresală, năzuința noastră trebuind să fie totdeauna a ridica clasa funcționarilor cât se poate mai mult și a-i face în privința pregătirii formale egali ca reprezentanții tuturor celorlalte îndeletniciri în viața noastră intelectuală și culturală

D-l Ștefan Ioan, raportor: Aceasta este în favoarea legii, să creiem funcționari selecționați.

D-l I. Lupas: Sunt în privința aceasta de părere cu d-l Roth care a spus că aci se găsesc serii întregi de naivități pedagogice! Fiind timpul așa de înaintat, voi termina spunând că proiectul acesta de lege nefiind nici studiat de ajuns, nici adus în concordanță cu principiile cari — dupăcum arată însăși adresa citată a ministerului — stau la baza învățământului secundar. Noi nu-l putem primi, ci stăruim pentru menți-

nera sistemului actual al examenului de bacalaureat, anume ca toți absolvenții să fie examinați la liceul, în care au studiat, și de către profesorii pe cari i-au audiat. (Aplauze).

CĂRȚI

La consistoriul nostru sunt depozitate spre desfacere următoarele cărți:

1. Papism și ortodoxism în Ardeal de Dr. G. Ciuhandu — — 12.— Lei
2. Români ortodocși și Români uniți de Dr. G. Ciuhandu — 10.— Lei
3. Ortodoxia și creștinismul apusean de P. L. Nicodim — — — 8.— Lei
4. Schisma Românească sau Unirea cu Roma — — — — — 2,50 Lei
5. Analele Asociației „A. Șaguna“ II. și III. à 20 lei, pentru membri — — — — — 16.— Lei
6. Invățăminte cu icoane (12 cărți postale cu icoane din Sft. Scriptură) — — — — — 10.— Lei
7. Vieța unei mame credincioase de Dr. I. Lupaș — — — 5.— Lei
8. Spice din istoria bisericeii de Dr. I. Lupaș — — — — — 5.— Lei
9. O pagină din lupta noastră pentru existență de P. S. N. Ivan — — — — — 5.— Lei
10. „Problema educației sexelor“ 8.— Lei
11. „Femeia“ de Dr. C. Stanca — 20.— Lei
12. Regule de drept și de morală scoase din Sfânta Scriptură de M. Dupin trad. de M. W. Pacu — — — — — 35.— Lei

Nr. 1100—925.

3—3

CONCURS

Pentru ocuparea postului de preot misionar Eparhial sistematizat prin hotărârea Ministerială Nr. 19260 din 18 Iunie 1923, cu locuința permanentă în Cluj, publicăm

Concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare.

Retribuțiile sunt:

1. Salariul de bază de 1600 Lei lunar cu toate accesoriile.
2. Bilet de drum liber pe C. F. R.
3. Spesele de deplasare și diurnă de 200 Lei.

Dela concurenți se recere cvalificație pentru parohii de clasa primă, experiența și serviciu pastoral de cel puțin 5 ani. Cei cu studii academice vor fi preferiți.

Petițiile, însoțite de documentele necesare și de eventuale alte atestate recomandatoare, se vor înainta Consistorului Eparhial din Cluj în termenul deschis.

Cluj, 18 Februarie 1925.

Consistorul Diecezan.

Nr. 7769—1925.

3—3

CONCURS

Pentru ocuparea postului de *primcon-tabil* la oficiul casei diecezane din Cluj, prin această publicăm concurs cu termen de 30 zile.

Beneficiile împreunate cu acest post sunt:

1. Salar de bază dela stat 1250 Lei, plus toate accesoriile, cari să urcă în total la 4230 Lei, pentru unul căsătorit și cu 2 copii.

2. Intregire la salariul ce-l primește dela stat, cu cel puțin 1000 Lei, maximum 1500 Lei lunar, din fondul general administrativ, dacă reflectanțul, respective cel ales, e capabil de a încheia bilanț, și are praxă de bancă

Dela reflectanți se cere:

1. Să fie români de l. gea ortodoxă.
2. Să fie absolvat în regulă o școală comercială.
3. Să fie sănătos și liber de orice obligament militar.

4. Să ocupe numai acest post, neavând voie a primi alte angajamente în alte părți.

Petițiile instruate cu documentele nece-

sare se vor înainta Consistorului Diecezan din Cluj, cel mai târziu pînă la 25 Martie, așă că alesul va trebui se ocupe la 1 Aprilie postul.

Cluj, la 18 Februarie 1925.

Nicolae Ivan,
episcop.

Nr. 48—1925.

3—3

CONCURS

Pentru ocuparea postului de paroh din parohia de clasa a III-a *Ciubanca cu filia Ciubăncuța* prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima lui apariție în ziarul diecezan „Renășterea”.

Beneficiile parohului sunt:

1. Salar dela stat.
2. Locuință în casa parohială. Supraedificate economice și grădină.
3. Sesiune parohială în mărimea legală.
4. Dela 127 familii câte o jumătate ferdă graunțe de cucuruz și câte o zi de lucru.
5. Venitele stolare obicinuite.

Concurenții își vor înainta cererile de concurs, instruite conform legilor în vigoare, în termenul de mai sus subsemnatului oficiu protopopesc și se vor prezenta cu știrea mea într-o Duminică ori sâmbătoare la biserica parohială, pentru a se face cunoscuți poporului.

Dej, la 11 Februarie 1925.

Oficiul protopopesc al tractului ort. român Dej, în înțelegere cu comitetul parohial competent.

Teodor Hermann,
protopop.

Nr. 64—1925.

1—3

CONCURS

În baza ordinului consistorial din 23 Ianuarie 1925 Nr. 326, pentru ocuparea postului de paroh în parohia de cl. III Iad cu filia Dorolea în protopnesb. Bistriței, se publică concurs cu termen de 30 zile de prima apariție în revista „Renășterea”.

- Emolumentele împreunate cu acest post sunt:
1. Întregirea salariului preoțesc dela stat;
 2. Locuință în casa parohială cu 3 camere, cuilină și supraedificate economice;
 3. Sesiune parohială de 23 jug.;
 4. Lemne de foc 10 stâneni aduși la locuință;
 5. Venitele stolare îndatinate.

Reflectanții la acest post își vor înainta cererile de concurs, legal întocmite Oficiului protopresbiteral ort. rom. în Bistrița și au voie a se pronunța în vre-o Duminică ori sâmbătoare și în comună spre a face cunostință cu credincioșii.

Bistrița, 4 Februarie 1925.

Oficiul protopresb. ort. rom. al Bistriței în înțelegere cu comitetul parohial.

Grigore Pletosu, protop.

Nr. 90—1925.

1—3

CONCURS REPETIT

Pentru ocuparea postului de paroh din parohia de clasa a III-a Dobricel, prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima lui aparițiune în ziarul diecezan „Renășterea”.

Beneficiile parohului sunt:

1. Salar dela stat;
2. Locuință în casa parohială, după repararea ei;
3. Sesiune parohială de 15 jughere păsune;
4. Dela 90 familii câte o ferdă mică de cucuruz în grăunțe și câte o zi de lucru cu palma;
5. Venitele stolare obicinuite.

Concurenții își vor înainta cererile concursuale, instruite conform normelor în vigoare, în termenul amintit mai sus la subsemnatul oficiu protopopesc și se vor prezenta, pe lângă prealabila încunostințare a mea, într-o Duminică ori sâmbătoare, spre a se face cunoscuți poporului.

Dej, la 23 Februarie 1925.

Oficiul protopopesc al tractului ort. român Dej, în conțelegere cu comitetul parohial competent.

Teodor Herman, protopop.